

VERKEFNI

MÁ BJÓÐA ÞÉR MANNRÉTTINDI?

Í verkefninu kynna þátttakendur sér Mannréttindayfirlýsingu Sameinuðu þjóðanna, greina mannréttindabrot í fimm raunverulegum sögum þolenda og velta fyrir sér sínu hlutverki sem þátttakendur í lýðræðislegu samfélagi.

MARKMIÐ

1. Að kynnast Mannréttindayfirlýsingu Sameinuðu þjóðanna.
2. Að læra að skynja mun á ólíkum aðstæðum einstaklinga, jafnrétti, forréttindum og mismunun (Aðalnámskrá grunnskóla 2011: Almennur hluti/2011).
3. Að efla gagnrýna hugsun, ígrunda grunngildi samfélagsins og veita þátttakendum tækifæri til að skapa sjálfbært og samábyrgt samfélag (Aðalnámskrá grunnskóla 2011: Almennur hluti/2011).
4. Að skoða hvernig fólk býr við margþætta mismunun þegar þættir eins og kyn, fötun, þjóðerni, kynhneigð, aldur og búseta fléttast saman (Aðalnámskrá framhaldsskóla 2011: Almennur hluti/2011).
5. Að öðlast þjálfun í gagnrýnni hugsun, sem er lykilþáttur í læsi og sköpun og miklvægt að tileinka sér í lýðræðislegu samfélagi (Aðalnámskrá framhaldsskóla 2011: Almennur hluti/2011).

LENGD

70 MÍNÚTUR

ALDUR

13+

HJÁLARGÖGN

- Dreifiefni: *Einfölduð útgáfa af Mannréttindayfirlýsingu Sameinuðu þjóðanna.*
- Ítarefni: Myndasagan *Má bjóða þér mannréttindi?* Sem nálgast má á PDF á www.amnesty.is/verkefnakistan (Kennarar geta nálgast kynningareintak hjá Íslandsdeild Amnesty International).
- Ítarefni: *Hvað get ég gert?* – Tillögur þolenda.

- Teiknimyndbönd um mannréttindi og reynslusögur þolenda mannréttindabrota sem nálgast má á youtube-síðu Íslandsdeildar Amnesty International (AmnestyIceland)
- Ítarefni: *Þessara mannréttinda naut ég ekki* – Listi þolenda.

UNDIRBÚNINGUR

- Eintök af dreifiefninu *Einfölduð útgáfa af Mannréttindayfirlýsingu Sameinuðu þjóðanna* prentuð út fyrir þátttakendur.

1. MANNRÉTTINDI, HVAÐ ER NÚ ÞAÐ? (15 MÍNÚTUR)

Í upphafi eru þátttakendur spurðir hvort þeir þekki mannréttindi og þá hvaða réttindi.

Örmyndband um mannréttindi er sýnt og síðan eru þátttakendur beðnir um að svara eftirfarandi spurningum til að rifja upp inntak myndbandsins:

- Hvað er hugtakið mannréttindi gamalt?
- Hvað felst í hugtakinu mannréttindi?
- Hverjir komu að útgáfu Mannréttindayfirlýsingar Sameinuðu þjóðanna og hvenær?

Næst er einfaldaðri útgáfu af Mannréttindayfirlýsingu Sameinuðu þjóðanna dreift til þátttakenda og þeir beðnir að gefa sér nokkrar mínútur til að renna yfir yfirlýsinguna og skoða hvort einhverjar spurningar vakna í kjölfarið.

Allur hópurinn ræðir svo eftirfarandi:

- Vöknuðu einhverjar spurningar við lestur mannréttindayfirlýsingarinnar?
- Hvað lærðir þú af örmyndbandinu?
- Hvað lærðir þú af mannréttindayfirlýsingunni?
- Er eitthvað sem kom þér á óvart í öðru hvoru?

2. SÖGUR AF FÓLKI (25 MÍNÚTUR)

Fimm hópar eru myndaðir. Hver hópur fær úthlutað einu örmyndbandi til að vinna með ásamt því að þátttakendur nýta sitt eintak af mannréttindayfirlýsingunni í þessum hluta.

Hver hópur horfir á sitt myndband og svarar eftirfarandi spurningum:

- Hver voru viðbrögð þín við myndbandinu?
- Er eitthvað sem kom þér á óvart?
- Heldur þú að sagan geti verið sönn? Af hverju? Af hverju ekki?
- Hvaða greinar Mannréttindayfirlýsingar Sameinuðu þjóðanna tengjast sögunni?
- Voru einhverjar greinar mannréttindayfirlýsingarinnar brotnar?

Næst sýnir hver hópur öllum hópnum sitt myndband og kynnir svör sín við spurningunum hér að ofan.

Þegar allir hóparnir hafa sýnt sitt myndband og kynnt sínar niðurstöður er Þátttakendum sagt að allar sögurnar séu sannar og að raddirnar í myndböndunum tilheyri einstaklingunum sem eiga sögurnar.

Að lokum er þátttakendum sýnt hvaða mannréttindi einstaklingarnir sjálfir telja að hafi verið brotin í þeirra tilfalli (sjá fylgiskjöl). Hægt er að varpa upp á skjá eða deila upplýsingum til hópanna.

3. HVAÐ GET ÉG GERT? (15 MÍNÚTUR)

Allir þátttakendur nýta sitt eintak af mannréttindayfirlýsingunni og velta fyrir sér eftirfarandi spurningum í örfáar mínútur:

- Ef þú hugsar um sögurnar fimm, hvaða merkingu leggur þú í 29. grein og 30. grein Mannréttindayfirlýsingar Sameinuðu þjóðanna?
- Er eitthvað sem þú getur gert til að virða og vernda réttindi fólks sem hefur gengið í gegnum það sem fimmmenningarnar hafa upplifað? Ef já, hvað? Ef nei, af hverju ekki?

Allur hópurinn kemur saman og deilir sínum svörum. Kennari skrifar á töflu tillögur úr hópnum. Einnig er tilvalið að varpa upp á skjá þeim tillögum sem einstaklingarnir úr teiknimyndböndunum deildu með okkur í lok hvers myndbands.

4. ÍGRUNDUN (5 MÍNÚTUR)

Að lokum er allur hópurinn beðinn að svara eftirfarandi spurningum:

- Hvað lærðir þú í þessari æfingu?
- Þekkir þú einhvern sem hefur upplifað það sama og einstaklingarnir fimm?
- Er eitthvað sem kom þér á óvart?
- Eru einhverjar spurningar sem vakna eftir að hafa unnið þetta verkefni?

MEIRA! Ef vilji og tími gefst til getur hópurinn nýtt myndböndin til að kynna fyrir skólafélögum, fjölskyldum og vinum. Einnig getur hópurinn gefið sér tíma í eða utan kennslustundar til að kynna sér málefni myndbandanna frekar og skipuleggja viðburð til að styðja enn frekar við bakið á þolendum mannréttindabrota.

FYLGISKJÖL

EINFÖLDUÐ ÚTGÁFA AF MANNRÉTTINDAYFIRLÝSINGU SAMEINUÐU ÞJÓÐANNA

Mannréttindayfirlýsing Sameinuðu þjóðanna

Borgararéttindi og frelsi

Réttur til lífs, frelsi frá pyndingum og þrældómi, réttur á að sæta ekki mismunun.

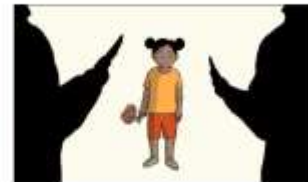
- 1) Allir eru fæddir frjálsir og jafnir
- 2) Bann við mismunun
- 3) Réttur til lífs, frelsi og manniheig einstaklinga
- 4) Frelsi frá þrældómi
- 5) Frelsi frá pyndingum

Lagalegur réttur

Réttur til að teljast saklaus uns sekt er sönnuð, réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi, réttur til að njóta frelsi frá geðþóttahandtökum eða farbanni.

- 6) Allir skulu njóta verndar með lögum
- 7) Allir skulu vera jafnir fyrir lögum
- 8) Lagaleg úrræði þegar mannréttindi eru brotin
- 9) Bann við ólögumætu farbanni, fangelsun eða brottvisun
- 10) Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi
- 11) Saklaus uns sekt er sönnuð
- 14) Réttur til að fara til annars lands og leita verndar

Félagsleg réttindi

Réttur til menntunar, til að stofna fjölskyldu og annast hana, til tómstundar, réttur á heilsugæslu.

- 12) Réttur til einkalífs, heimilis og fjölskyldulífs
- 13) Frelsi til að búa og ferðast hindrunarlaust innan landamæra ríkja
- 16) Réttur til að ganga í hjónaband og stofna fjölskyldu
- 24) Réttur til að njóta hvíldar og afþreyingar
- 26) Réttur til menntunar, þar með talinn réttur til gjaldfrjálsrar grunnmenntunar

Efnahagsleg réttindi

Eignarréttur, réttur til að vinna, til húsnæðis, til lífeyris, til fullnægjandi lífskjara.

- 15) Réttur til ríkisfangs
- 17) Réttur til að eiga eignir
- 22) Réttur á félagslegu öryggi
- 23) Réttur til að vinna fyrir sanngjörnum launum og ganga í stéttarfélag
- 25) Réttur til lífskjara sem tryggja heilsu og velferð

Stjórnmálaleg réttindi

Réttur til að taka þátt í stjórn lands síns, greiða atkvæði, koma saman með fríðsömum hætti, frelsi til tjáningar, lífsskoðunar og trúarskoðunar.

- 18) Réttur til lífsskoðunar (þar með talin trúarskoðun)
- 19) Tjáningarfrelsi og réttur til að miðla upplýsingum
- 20) Frelsi til að ganga í félagsamtök og halda fundi með fríðsömum hætti
- 21) Réttur til að taka þátt í stjórn lands síns

Menningarleg réttindi, réttindi til samstöðu

Réttur til þess að taka þátt í menningarlífi samfélagsins.

- 27) Réttur til þess að taka frjálsan þátt í menningarlífi samfélagsins
- 28) Réttur til alþjóðaskipulags þar sem öll ofangreind réttindi eru framkvæmd
- 29) Skylda til að virða réttindi annarra
- 30) Ekki má svipta neinn þessum réttindum

FYLGISKJÖL
HVAÐ GET ÉG GERT – TILLÖGUR PÓLENDNA

FYLGISKJÖL

ÞESSA MANNRÉTTINDA NAUT ÉG EKKI – LISTI POLENDNA

EMMA – RÉTTINDI BARNA

MANNRÉTTINDAYFIRLÝSING SAMEINUÐU ÞJÓÐANNA

BORGARARÉTTINDI OG FRELSI

Réttur til lífs, frelsi frá pyndingum og þrældómi, réttur á að sæta ekki mismunun.

1. grein Allir eru fæddir frjálssir og jafnir
2. grein Bann við mismunun
3. grein Réttur til lífs, frelsis og mannhelgi einstaklinga
4. grein Frelsi frá þrældómi
5. grein Frelsi frá pyndingum

LAGALEGUR RÉTTUR

Réttur til að teljast saklaus uns sekt er sönnuð; réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi, réttur til að njóta frelsis frá geðþóttahandtökum eða farbanni.

6. grein Allir skulu njóta verndar með lögum
7. grein Allir skulu vera jafnir fyrir lögum
8. grein Lagsleg úrræði þegar mannréttindi eru brotin
9. grein Bann við ólögmaetu farbanni, fangelsun eða brottvísun
10. grein Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi
11. grein Saklaus uns sekt er sönnuð
14. grein Réttur til að fara til annars lands og leita verndar

FÉLAGSLEG RÉTTINDI

Réttur til menntunar, til að stofna fjölskyldu og annast hana, til tómstundar, réttur á heilsugæslu.

12. grein Réttur til einkalífs, heimilis og fjölskyldulífs
13. grein Frelsi til að búa og ferðast hindrunarlaust innan landamæra ríkja
16. grein Réttur til að ganga í hjónaband og stofna fjölskyldu
24. grein Réttur til að njóta hvíldar og afþreyingar
26. grein Réttur til menntunar, þar með talinn réttur til gjaldfrjálsrar grunnmenntunar

EFNAHAGSLEG RÉTTINDI

Eignarréttur, réttur til að vinna, til húsnæðis, til lífeyris, til fullnægjandi lífskjara.

15. grein Réttur til ríkisfangs
17. grein Réttur til að eiga eignir
22. grein Réttur á félagslegu öryggi
23. grein Réttur til að vinna fyrir sanngjörnum launum og ganga í stéttarfélag
25. grein Réttur til lífskjara sem tryggja heilsu og velferð

STJÓRNMÁLEG RÉTTINDI

Réttur til að taka þátt í stjórn lands síns, greiða atkvæði, koma saman með friðsömum hætti, frelsi til tjáningar, lífsskoðunar og trúarskoðunar

18. grein Réttur til lífsskoðunar (þar með talin trúarskoðun)
19. grein Tjáningarfrelsi og réttur til að miðla upplýsingum
20. grein Frelsi til að ganga í félagsamtök og halda fundi með friðsömum hætti
21. grein Réttur til að taka þátt í stjórn lands síns

MENNINGARLEG RÉTTINDI, RÉTTINDI TIL SAMSTÖÐU

Réttur til þess að taka þátt í menningarlífi samfélagsins.

27. grein Réttur til þess að taka frjálsan þátt í menningarlífi samfélagsins
28. grein Réttur til alþjóðaskipulags þar sem öll ofangreind réttindi eru framkvæmd
29. grein Skylda til að virða réttindi annarra
30. grein Ekkí má svipta neinum þessara réttinda!

FARHAD – TRÚFRELSI, RÉTTINDI FLÓTTAFÓLKS

MANNRÉTTINDAYFIRLÝSING SAMEINUÐU ÞJÓÐANNA

BORGARARÉTTINDI OG FRELSI

Réttur til lífs, frelsi frá pyndingum og þrældómi, réttur á að sæta ekki mismunun.

1. grein Allir eru fæddir frjalsir og jafnir
2. grein Bann við mismunun
3. grein Réttur til lífs, frelsis og mannhelgi einstaklinga
4. grein Frelsi frá þrældómi
5. grein Frelsi frá pyndingum

LAGALEGUR RÉTTUR

Réttur til að teljast saklaus uns sekt er sönnuð; réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi, réttur til að njóta frelsis frá geðpóttahandtökum eða farbanni.

6. grein Allir skulu njóta verndar með lögum
7. grein Allir skulu vera jafnir fyrir lögum
8. grein Lagaleg úrræði þegar mannréttindi eru brotin
9. grein Bann við ólögsmætu farbanni, fangelsun eða brottvísun
10. grein Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi
11. grein Saklaus uns sekt er sönnuð
14. grein Réttur til að fara til annars lands og leita verndar

FÉLAGSLEG RÉTTINDI

Réttur til menntunar, til að stofna fjölskyldu og annast hana, til tómstundar, réttur á heilsugæslu.

12. grein Réttur til einkalífs, heimilis og fjölskyldulífs
13. grein Frelsi til að búa og ferðast hindrunarlaust innan landamæra ríkja
16. grein Réttur til að ganga í hjónaband og stofna fjölskyldu
24. grein Réttur til að njóta hvíldar og afþreyingar
26. grein Réttur til menntunar, þar með talinn réttur til gjaldfrjálsrar grunnmenntunar

EFNAHAGSLEG RÉTTINDI

Eignarréttur, réttur til að vinna, til húsnæðis, til lífeyris, til fullnægjandi lífsskjara.

15. grein Réttur til ríkisfangs
17. grein Réttur til að eiga eignir
22. grein Réttur á félagslegu öryggi
23. grein Réttur til að vinna fyrir sanngjörnum launum og ganga í stéttarfélag
25. grein Réttur til lífsskjara sem tryggja heilsu og velferð

STJÓRNMÁLALÆG RÉTTINDI

Réttur til að taka þátt í stjórn lands síns, greiða atkvæði, koma saman með friðsömum hætti, frelsi til tjáningar, lífsskoðunar og trúarskoðunar

18. grein Réttur til lífsskoðunar (þar með talin trúarskoðun)
19. grein Tjáningarfrelsi og réttur til að miðla upplýsingum
20. grein Frelsi til að ganga í félagasamtök og halda fundi með friðsömum hætti
21. grein Réttur til að taka þátt í stjórn lands síns

MENNINGARLEG RÉTTINDI, RÉTTINDI TIL SAMSTÖÐU

Réttur til þess að taka þátt í menningarlífi samfélagsins.

27. grein Réttur til þess að taka frjálsan þátt í menningarlífi samfélagsins
28. grein Réttur til alþjóðaskipulags þar sem öll ofangreind réttindi eru framkvæmd
29. grein Skylda til að virða réttindi annarra
30. grein Ekki má svipta neinn neinum þessara réttinda!

HRAFNKELL - VINNURÉTTINDI

MANNRÉTTINDAYFIRLÝSING SAMEINUÐU ÞJÓÐANNA

BORGARARÉTTINDI OG FRELSI

Réttur til lífs, frelsi frá pyndingum og þrældómi, réttur á að sæta ekki mismunun.

1. grein Allir eru fæddir frjálssir og jafnir
2. grein Bann við mismunun
3. grein Réttur til lífs, frelsi og mannhelgi einstaklinga
4. grein Frelsi frá þrældómi
5. grein Frelsi frá pyndingum

LAGALEGUR RÉTTUR

Réttur til að teljast saklaus uns sekt er sönnuð; réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi, réttur til að njóta frelslis frá geðþóttahandtökum eða farbanni.

6. grein Allir skulu njóta verndar með lögum
7. grein Allir skulu vera jafnir fyrir lögum
8. grein Lagaleg úrræði þegar mannréttindi eru brotin
9. grein Bann við ólögsmætu farbanni, fangelsun eða brottvísun
10. grein Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi
11. grein Saklaus uns sekt er sönnuð
14. grein Réttur til að fara til annars lands og leita verndar

FÉLAGSLEG RÉTTINDI

Réttur til menntunar, til að stofna fjölskyldu og annast hana, til tómstundar, réttur á heilsugæslu.

12. grein Réttur til einkalífs, heimilis og fjölskyldulífs
13. grein Frelsi til að búa og ferðast hindrunarlaust innan landamæra ríkja
16. grein Réttur til að ganga í hjónaband og stofna fjölskyldu
24. grein Réttur til að njóta hvíldar og afþreyingar
26. grein Réttur til menntunar, þar með talinn réttur til gjaldfrjálsrar grunnmenntunar

EFNAHAGSLEG RÉTTINDI

Eignarréttur, réttur til að vinna, til húsnæðis, til líffeyris, til fullnægjandi líf skjara.

15. grein Réttur til ríkisfangs
17. grein Réttur til að eiga eignir
22. grein Réttur á félagslegu öryggi
23. grein Réttur til að vinna fyrir sarningjörnum launum og ganga í stéttarfélag
25. grein Réttur til lífskjara sem tryggja heilsu og velferð

STJÓRNMÁLALÆG RÉTTINDI

Réttur til að taka þátt í stjórn lands síns, greiða atkvæði, koma saman með friðsömum hætti, frelsi til tjáningar, lífsskoðunar og trúarskoðunar

18. grein Réttur til lífsskoðunar (þar með talin trúarskoðun)
19. grein Tjáningarfrelsi og réttur til að miðla upplýsingum
20. grein Frelsi til að ganga í félagasamtök og halda fundi með friðsömum hætti
21. grein Réttur til að taka þátt í stjórn lands síns

MENNINGARLEG RÉTTINDI, RÉTTINDI TIL SAMSTÖÐU

Réttur til þess að taka þátt í menningarlífi samfélagsins.

27. grein Réttur til þess að taka frjálsan þátt í menningarlífi samfélagsins
28. grein Réttur til alþjóðaskipulags þar sem öll ofangreind réttindi eru framkvæmd
29. grein Skylda til að virða réttindi annarra
30. grein Ekki má svipta neinum neinum þessara réttinda!

MAGNEA – KYN- OG FRJÓSEMISRÉTTINDI, RÉTTINDI BARNA

MANNRÉTTINDAYFIRLÝSING SAMEINUÐU ÞJÓÐANNA

BORGARARÉTTINDI OG FRELSI

Réttur til lífs, frelsi frá pyndingum og þrældómi, réttur á að sæta ekki mismunun.

1. grein Allir eru fæddir frjálssir og jafnir
2. grein Bann við mismunun
3. grein Réttur til lífs, frelssis og mannhelgi einstaklinga
4. grein Frelsi frá þrældómi
5. grein Frelsi frá pyndingum

LAGALEGUR RÉTTUR

Réttur til að teljast saklaus uns sekt er sönnuð; réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi, réttur til að njóta frelssis frá geðþóttahandtökum eða farbanni.

6. grein Allir skulu njóta verndar með lögum
7. grein Allir skulu vera jafnir fyrir lögum
8. grein Lagaleg úrræði þegar mannréttindi eru brotin
9. grein Bann við ólögumætu farbanni, fangelsun eða brottvísun
10. grein Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi
11. grein Saklaus uns sekt er sönnuð
14. grein Réttur til að fara til annars lands og leita verndar

FÉLAGSLEG RÉTTINDI

Réttur til menntunar, til að stofna fjölskyldu og annast hana, til tómstundar, réttur á heilsugæslu.

12. grein Réttur til einkalífs, heimilis og fjölskyldulífs
13. grein Frelsi til að búa og ferðast hindrunarlaust innan landamæra ríkja
16. grein Réttur til að ganga í hjónaband og stofna fjölskyldu
24. grein Réttur til að njóta hvíldar og afþreyingar
26. grein Réttur til menntunar, þar með talinn réttur til gjaldfrjálsrar grunnmenntunar

EFNAHAGSLEG RÉTTINDI

Eignarréttur, réttur til að vinna, til húsnæðis, til lífeyris, til fullnægjandi líf skjara.

15. grein Réttur til ríkisfangs
17. grein Réttur til að eiga eignir
22. grein Réttur á félagslegu öryggi
23. grein Réttur til að vinna fyrir sanngjörnum launum og ganga í stéttarfélag
25. grein Réttur til lífskjara sem tryggja heilsu og velferð

STJÓRNMÁLEGG RÉTTINDI

Réttur til að taka þátt í stjórn lands síns, greiða atkvæði, koma saman með friðsömum hætti, frelsi til tjáningar, lífsskoðunar og trúarskoðunar

18. grein Réttur til lífsskoðunar (þar með talin trúarskoðun)
19. grein Tjáningarfrelsi og réttur til að miðla upplýsingum
20. grein Frelsi til að ganga í félagasamtök og halda fundi með friðsömum hætti
21. grein Réttur til að taka þátt í stjórn lands síns

MENNINGARLEG RÉTTINDI, RÉTTINDI TIL SAMSTÖÐU

Réttur til þess að taka þátt í menningarlífi samfélagsins.

27. grein Réttur til þess að taka frjálsan þátt í menningarlífi samfélagsins
28. grein Réttur til alþjóðaskipulags þar sem öll ofangreind réttindi eru framkvæmd
29. grein Skylda til að virða réttindi annarra
30. grein Ekki má svipta neinum neinum þessara réttinda!

SAHRA – KYN- OG FRJÓSEMISRÉTTINDI, RÉTTINDI BARNNA

MANNRÉTTINDAYFIRLÝSING SAMEINUÐU ÞJÓÐANNA

BORGARARÉTTINDI OG FRELSI

Réttur til lífs, frelsi frá pyndingum og þrældómi, réttur á að sæta ekki mismunun.

1. grein Allir eru fæddir frjalsir og jafnir
2. grein Bann við mismunun
3. grein Réttur til lífs, frelssis og mannhelgi einstaklinga
4. grein Frelsi frá þrældómi
5. grein Frelsi frá pyndingum

LAGALEGUR RÉTTUR

Réttur til að teljast saklaus uns sekt er sönnuð; réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi, réttur til að njóta frelssis frá geðpóttahandtökum eða farbanni.

6. grein Allir skulu njóta verndar með lögum
7. grein Allir skulu vera jafnir fyrir lögum
8. grein Lagaleg úrræði þegar mannréttindi eru brotin
9. grein Bann við ólögmætu farbanni, fangelsun eða brottvísun
10. grein Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi
11. grein Saklaus uns sekt er sönnuð
14. grein Réttur til að fara til annars lands og leita verndar

FÉLAGSLEG RÉTTINDI

Réttur til menntunar, til að stofna fjölskyldu og annast hana, til tómstundar, réttur á heilsugæslu.

12. grein Réttur til einkalífs, heimilis og fjölskyldulífs
13. grein Frelsi til að búa og ferðast hindrunarlaust innan landamæra ríkja
16. grein Réttur til að ganga í hjónaband og stofna fjölskyldu
24. grein Réttur til að njóta hvíldar og afþreyingar
26. grein Réttur til menntunar, þar með talinn réttur til gjaldfrjálsrar grunnmenntunar

EFNAHAGSLEG RÉTTINDI

Eignarréttur, réttur til að vinna, til húsnæðis, til líffeyris, til fullnægjandi lífsskjara.

15. grein Réttur til ríkisfangs
17. grein Réttur til að eiga eignir
22. grein Réttur á félagslegu öryggi
23. grein Réttur til að vinna fyrir sanngjörnum launum og ganga í stéttarfélag
25. grein Réttur til lífsskjara sem tryggja heilsu og velferð

STJÓRNMÁLEGG RÉTTINDI

Réttur til að taka þátt í stjórn lands síns, greiða atkvæði, koma saman með friðsömum hætti, frelsi til tjáningar, lífsskoðunar og trúarskoðunar

18. grein Réttur til lífsskoðunar (þar með talin trúarskoðun)
19. grein Tjáningarfrelsi og réttur til að miðla upplýsingum
20. grein Frelsi til að ganga í félagasamtök og halda fundi með friðsömum hætti
21. grein Réttur til að taka þátt í stjórn lands síns

MENNINGARLEG RÉTTINDI, RÉTTINDI TIL SAMSTÖÐU

Réttur til þess að taka þátt í menningarlífi samfélagsins.

27. grein Réttur til þess að taka frjálsan þátt í menningarlífi samfélagsins
28. grein Réttur til alþjóðaskipulags þar sem öll ofangreind réttindi eru framkvæmd
29. grein Skylda til að virða réttindi annarra
30. grein Ekki má svipta neinum neinum þessara réttinda!